

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 12.12.2022
Sayı : 2444

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ekte gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. **09.12.2022**

Dr. Ali ŞEKER
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Çevre
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 12 Aralık 2022	Esas No: 2/4782

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LTGI
2 ARS 1971
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
12 ARS 1971
No: 1131456

GEREKÇE

Ekokırım kavramının İngilizcesi olan “ecocide” terimi, eco ön eki ile cide son ekinden türetilmiştir. Eco, çevre ve insanın onunla ilişkisini ifade eden “ev” anlamında Yunanca oikos’dan ve cide de “yok etmek, öldürmek” anlamındaki Latince caedere fiilinden gelmektedir ve “birinin evini yok etmek” anlamındadır. Çevrenin kasıtlı olarak yok edilmesi anlamında yeni bir adlandırma (neoloji) olan ekokırım kavramının evrensel olarak kabul edilmiş hukuki bir tanımı henüz yoktur. Çevreye doğrudan zarar veren yasa dışı eylemler genel olarak “çevre suçu” iken; bilerek, kasıtlı, keyfi bir şekilde gerçekleştirilen, geniş kapsamlı ve uzun vadeli, ağır çevresel zarara neden olan her türlü eylem ekokırım kapsamında değerlendirilmektedir.

Ekokırım kavramı ilk kez Yale Üniversitesi’nde biyolog olan Prof. Dr. Arthur Galston tarafından kullanılmış ve Galston, 1970 yılında katıldığı bir konferansta ABD’nin Vietnam’da portakal gazı kullanmasının çevreye verdiği zarar nedeniyle tıpkı soykırım gibi cezalandırılması gerektiğini söylemiştir. Ekokırım suçunu uluslararası kamuoyu gündemine getiren ise İsveç başbakanı Olof Palme’dir ve Galston’dan iki yıl sonra, 1972’de BM Çevre Konferansı’nda yine portakal gazı kullanımı için bu suç zikretmiştir. 1978’de Birleşmiş Milletler (BM) Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu, Soykırım Sözleşmesi’ne ekokırım suçunun da eklenmesini teklif etmiş ancak bir sonuç alınamamıştır.

İklim krizinin etkilerini her geçen gün artarak hissettiğimiz bugünlerde, ekokırım kavramı çok daha fazla duyulur hale gelmiştir.

Uluslararası alanda genel kabul gören ve farklı disiplinlere mensup uzmanlarca yapılan bir tanıma göre “ekokırım”; doğal çevreye ağır ve geniş kapsamlı ve uzun vadeli zarar verileceği bilinerek kasıtlı bir şekilde yasadışı veya keyfi olarak işlenen fiillerdir. Bu ifadede yer alan:

- “Ağır”, insan hayatı veya doğal, kültürel, ekonomik kaynaklar üzerinde ciddi bir şekilde etki doğurmayı içeren, çevrenin herhangi bir unsurunda olumsuz değişiklik, bozulma veya hasarın meydana gelmesini kapsayan zarar,
- “Geniş kapsamlı”, sınırlı bir coğrafi alanı aşan, ülke sınırlarını geçen veya bütün bir ekosistemin, türlerin veya çok sayıda insanın ıstırabına yol açan zarar,
- “Uzun vadeli”, geri dönüşü olmayan veya makul bir süre içerisinde doğal iyileşme ile onarılamayan zarar,
- “Kasıtlı veya Keyfi”; sosyal ve ekonomik yararlarla kıyasla açıkça aşırı olan zararın umursamazca göz ardı edilmesi anlamında ele alınmaktadır.

Uluslararası toplum, geçmişte yaşanan büyük çaplı dramların bir kez daha yaşanmaması için ekokırım suçunun iç hukukta yer alması yolunda adımlar atmaktadır. Açıktır ki, ülkemizin de doğayı korumaya yönelik bu adımlara eşlik etmesi ve ekokırım suçuna iç hukuk normlarında yer vermesi gelecek kuşakların haklarına duyulan bir saygının da açık göstergesi olacaktır.

Kanun teklifi ile, ekokırım suçu tanımlanmakta, ekokırım suçuna yönelik hükmolunacak cezalar ile ekokırımı maruz kalan çevrenin eski haline getirilmesinin mümkün olduğu hallerde, durumun eski haline getirilmesi, mümkün olmadığı hallerde suçtan dolayı oluşan zararın tespit edilerek tazmin edilmesi gerektiği yasal düzenleme altına alınmaktadır.

TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa 181nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 181/A maddesi eklenmiştir.

“EKOKIRIM

MADDE 181/A –

(1) Çevreye ağır ve geniş çapta ya da ağır ve uzun vadeli bir biçimde zarara yol açmasının kuvvetle muhtemel olduğunun bilincinde, yasadışı veya keyfi olarak işlenen fiiller ekokırım suçunu oluşturur.

(2) Ekokırım suçunu işleyen kişi sekiz yıldan yirmi yıla kadar hapis ve bin günden otuzbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca suçun işlenmesinden elde edilen maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazancın on katına kadar para cezasına hükmedilir.

(3) Ekokırım suçuna maruz kalan çevrenin eski haline getirilmesinin mümkün olduğu hallerde, durumun eski haline getirilmesine hükmedilir. Eski haline getirmenin mümkün olmadığı hallerde suçtan dolayı oluşan zararın tazmininin şekli ve tutarı kusursuz ve münhasır sorumluluk ilkesi esas alınarak, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tayin edilir.

(4) Ekokırım suçunun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

